Mens en Tuin - Mens en Tuin in het Park

Jaarverslag 2024

- Voorwoord 2
- Zorg en de omgeving 3
- Deelnemers 4
- Medewerkers 5
- Vrijwilligers 5
- Bestuur en financiën 6
- De tuin, de kwekerij en de winkel 7
- Kwaliteit HKZ 11
- Samenvatting en conclusie 12

Voorwoord

Beste lezer,
Namens stichting **Mens en Tuin** en stichting **Mens en Tuin in het Park** presenteren we het **jaarverslag van 2024**. Dit verslag biedt een overzicht van onze activiteiten, successen en uitdagingen van het afgelopen jaar.
We danken u voor uw betrokkenheid bij Mens en Tuin.

Kwetsbaarheid is een kracht

Deze spreuk weerspiegelt de essentie van **Mens en Tuin**. In onze zorgtuinen, in de Moerwijk en sinds mei 2018 ook in Westbroekpark bij Greens in the Park in Den Haag, werken elke dag mensen samen. De mensen die op de tuin komen hebben te maken met diverse uitdagingen, zoals psychische kwetsbaarheid, psychiatrische aandoeningen, verstandelijke beperkingen, verslaving en burn-out. Samen met en onder begeleiding van beroepskrachten en vrijwilligers wordt de helende kracht van de natuur en de verbinding tussen mens en aarde op de tuin ervaren. De biodynamische aanpak voor de tuin en de sociaal-therapeutische benadering voor de deelnemers zijn beide geworteld in de antroposofie. Samen creëren we een omgeving waarin kwetsbaarheid wordt omarmd als een waardevolle eigenschap. Wie kwetsbaarheid onder ogen durft te zien ontwikkelt kracht, wie kwetsbaarheid kan tonen gaat nog een stap verder.

Zorg en de omgeving

De zorg heeft als doel:
- de gelijkwaardigheid van mensen recht te doen
- de werkomgeving zo vorm te geven dat deelnemers kunnen floreren
- de individuele ontwikkelingsvraag van de deelnemers te helpen vinden
- sociale netwerken te vormen waarin individuele en gemeenschappelijke ontwikkeling gestimuleerd wordt.

In de tuin doen we ons best in alledaagse activiteiten aan deze doelen te werken.

Deelnemers komen via de gemeente bij ons, maar ook via andere instellingen of op eigen initiatief. Het werk is niet productiegericht, de mens staat centraal. Het product is daarmee zeker niet onbelangrijk, het product wordt gewaardeerd en afgenomen door de klanten van de winkel aan de Hillenraadweg en door restaurant Greens in het Westbroekpark, waar de oogst uit de tuin door de chef-kok bereid wordt en door de gasten gegeten wordt.

De tuin aan de Hillenraadweg is al sinds 2022 aan het oog onttrokken door een grote bouwput. Na langdurig slopen is in 2023 begonnen met het bouwen, eerst van een parkeergarage en daarna is begonnen aan de woontorens van de Schaloen. Dit project bouwt 570 appartementen, waarvan het eerste deel zijn voltooiing nadert. Het deel dat het dichtst bij onze entree ligt zal in het najaar van 2025 worden opgeleverd. Ondanks het feit dat we zo lastig te vinden zijn komen steeds nieuwe bezoekers die vol verwondering onze tuin aan de Hillenraadweg ontdekken. Bewoners van Verpleeghuis Sammersbrug, onze buren daar, moedigen we graag aan om in onze tuin een ommetje te maken.

Wij werken hard om onze zo geliefde plekken nog meer zichtbaarheid te geven in Den Haag. We blijven een kleine speler in de zorgmarkt en daarom moeten wij extra ons best doen om zichtbaar te zijn, door te verbinden met de wijk via netwerktafels en door ons te verbinden aan buurtinitiatieven. Deze zijn er veel in Moerwijk en in Scheveningen.

We hebben constructief contact met de accounthouder van de gemeente, er is wederzijds vertrouwen. Dit is heel steunend en belangrijk voor een kleine organisatie als Mens Tuin. We hebben ook goed contact met de Operatie Steenbreek van Duurzaam Den Haag, die ons klanten oplevert voor de plantenkwekerij, en natuurlijk koesteren we ons contact met het restaurant Greens, dat groente uit de tuin gebruikt in de gerechten en ons via de Tuinen van Greens financieel steunt. We zijn heel blij dat de bijdrage van de Tuinen van Greens aan Mens en Tuin is verhoogd.

De locatie van Mens en Tuin in het Westbroekpark is mede dankzij restaurant Greens een meer zichtbare plek dan de tuin aan de Hillenraadweg. In het voorjaar zijn een twintigtal vrijwilligers via NLDoet in de tuin in het park aan het werk gegaan. En er werd daar dit jaar een najaarsmarkt gehouden – door weersomstandigheden iets later dan gepland – waar zaden, plantjes en aanverwante (zelfgemaakte) artikelen te koop waren. In het najaar konden belangstellenden zich opnieuw uitleven in de tuin. Twaalf mensen, bekenden en nieuwe gezichten, kwamen een ochtend de tuin winterklaar maken.

Deelnemers

Deelnemers komen via de gemeente bij ons, maar ook via andere instellingen of op eigen initiatief. Er waren aan het begin van het verslagjaar in totaal 52 deelnemers. Ongeveer de helft van de deelnemers woont in een instelling voor beschermd wonen.
Bij Mens en Tuin in het Park werken 12 deelnemers. Vijf mensen zijn in de loop van het jaar nieuw binnengekomen en daar tegenover hebben vijf deelnemers afscheid genomen.
Aan de Hillenraadweg werkten aan het begin van het jaar 40 deelnemers. Van tien deelnemers hebben we afscheid genomen, waarvan twee door overlijden. Een deelnemer heeft afscheid genomen als deelnemer en werkt nu als vrijwilliger.
Er zijn twee deelnemers bijgekomen en er is een aantal gegadigden.
Er waren aan het eind van het verslagjaar in totaal 44 deelnemers. Afhankelijk van hun indicatie komen deelnemers één of meer dagdelen per week.
Via onze stichting zijn ook drie deelnemers actief bij de Kunstvlieg (in onderaanneming). Dat waren aan het begin van het jaar vijf.

Er is ook dit jaar weer veel energie gestoken in het werven van nieuwe deelnemers. De mensen die gebaat zijn bij dagbesteding bij ons, zijn veelal mensen die niet makkelijk ergens binnengaan. We proberen om zoveel mogelijk dat extra steuntje te geven om de eerste drempel te nemen. Om nieuwe deelnemers naar Mens en Tuin te krijgen is lastig. We zijn niet heel bekend, de mensen die dagbesteding zoeken komen eerder bij grote zorgaanbieders terecht. En werken in een tuin heeft bij sommigen een heel lage status, alsof dat betekent dat je nergens goed voor bent. Vaak verrassen deelnemers zichzelf, doordat ze opeens oog krijgen voor bloemen of bomen, voor vogels of insecten. Een hele nieuwe wereld gaat dan open.
Dit jaar hebben we Mens en Tuin onder de aandacht gebracht van jongeren die na het voortgezet speciaal onderwijs zoeken naar een plek waar zij zich verder kunnen ontplooien. De jongeren die op proef bij ons kwamen waren enthousiast, de school was ervan overtuigd dat het een goede plek was voor hen, maar hun ouders wilden toch liever dat ze eerst een reguliere opleiding zouden proberen.

De deelnemersraad

Ook dit jaar kwam de deelnemersraad weer vier keer bij elkaar in maart, juni, september en december. De raad wordt al zeven jaar lang ondersteund door dezelfde externe vrijwilliger, die alleen hiervoor aan de tuin verbonden is. De belangrijkste functie van de vergadering is het uitwisselen van informatie met team en bestuur en het doen van voorstellen voor activiteiten (zoals bakken), werkwijze (omgang met gereedschap) en inrichting van de tuin (onderhoud).
De raad blijft zoeken naar een goede manier van communicatie met de overige deelnemers. De motivatie van de deelnemers leek af te nemen. Hoe betrek je anderen bij het werk en hoe kom je er achter waar zij tegenaan lopen? Er is gesproken over het aanpassen van het reglement en de werkwijze. Bestuur en team denken mee hoe we de stem van deelnemers nog beter kunnen laten klinken.

Medewerkers

Mens en Tuin is gezegend met veel toegewijde medewerkers, daar zijn wij dankbaar voor. Ook dit jaar hadden wij helaas een werknemer die voor langere tijd is uitgevallen, al aan het begin van het jaar. Aan het eind van het jaar kwam zij gelukkig weer terug. Het kwam toen wel heel goed uit dat de medewerker die het jaar daarvóór in 2023 langdurig afwezig was aan het begin van het jaar weer haar werk kon oppakken. Daarbij hebben we gelukkig altijd voldoende inval- en oproepkrachten om het rooster te vullen met vertrouwde gezichten. De vervanging van de afwezige medewerker gaf daardoor geen grote problemen, maar legde toch veel druk op de coördinator.

Aan het eind van het jaar hebben de medewerkers laten weten dat ze wilden dat één van de bestuursleden zou vertrekken. Dat heeft ertoe geleid dat twee bestuursleden zijn opgestapt.

Vrijwilligers

Er waren aan het begin van het verslagjaar achttien vrijwilligers voor Mens en Tuin werkzaam aan de Hillenraadweg en drie vrijwilligers in het Park.
In het Park zijn er in de loop van het jaar twee vrijwilligers bijgekomen en geen vrijwilligers weggegaan waardoor er zes vrijwilligers langer dan twee maanden werkzaam zijn geweest in het Westbroekpark.
Op de Hillenraadweg zijn twee personen gestopt vanwege studie en werk. Een aantal vrijwilligers zijn weer begonnen na een tijdelijke stop en drie nieuwe vrijwilligers zijn er bijgekomen.
In totaal hebben 23 vrijwilligers meegewerkt aan de Hillenraadweg en in het Park.

Mens en Tuin hecht grote waarde aan de vrijwilligers die zich belangeloos inzetten voor de tuin. Ze dragen bij ieder op hun eigen wijze. Het werk gaat verder dan het uitvoeren van taken, vrijwilligers zijn onderdeel van het sociale weefwerk en zijn van onschatbare waarde voor Mens en Tuin. Het is mooi om te zien dat sommige vrijwilligers door hun inzet bij Mens en Tuin doorstromen naar betaald werk, terwijl andere in de tuin juist ontspanning ervaren naast een drukke betaalde baan. De tuin en de mensen bieden verbinding. We leren van elkaar.
Op 16 maart werkte in het Park een twintigtal vrijwilligers via NLDoet om de tuin een grote beurt te geven zodat alles er weer mooi bijlag voor het nieuwe seizoen. In het najaar werd op een zaterdag een tuinwerkochtend georganiseerd om de tuin winterklaar te maken. Daar kwamen twaalf mensen op af.
Naast bovengenoemde vrijwilligers zijn er nog de vrijwillige bestuursleden (zie volgende pagina).
Vrijwilligers hebben samen met bestuur en betaalde medewerkers een geslaagd etentje gehad bij Sarban in de Frederikstraat.

Bestuur

Het bestuur bestond aan het begin van het jaar uit drie leden. Het bestuur had wel behoefte aan een vierde bestuurslid, maar was niet actief op zoek.
Het bestuur heeft in 2024 met de coördinator vergaderd op 16 januari, 13 februari, 19 maart, 16 april, 29 mei, 11 juli, 27 augustus, 18 september en 22 oktober. Daarna bleek samen vergaderen niet meer mogelijk. Het geschil dat daaraan ten grondslag lag liet zich niet meer zonder hulp oplossen. Eind december hebben de secretaris en de penningmeester laten weten dat ze hun functie neerlegden.

De onderwerpen die voordien in 2024 in het bestuur behandeld werden waren:

1. Als eerste de vraag hoe we de verbinding tussen beide tuinen kunnen verbeteren. Daaruit is voortgekomen dat er naast de tweewekelijkse gesprekken ook uitwisseling van deelnemers en medewerkers plaatsvindt.
2. Het bevorderen van instroom van jonge mensen door het hernieuwen van contact met scholen van voortgezet speciaal onderwijs.
3. De evaluatie van de overeenkomst met Greens en aanpassing van de bijdrage van de Stichting Tuinen van Greens.
4. Het overleg met de deelnemersraad is geëvalueerd en het bestuur onderschrijft het belang van dit overleg.
5. Het duurde lang voor er een jaarrekening werd geleverd door de boekhouder, (waarmee de samenwerking was opgezegd), maar gelukkig kwam die toch nog net op tijd om voor de zomer besproken te worden.
6. De offerte voor de nieuwe arbeidsongeschiktheidsverzekering bleek niet correct te zijn en vroeg om aanpassing. Dat is netjes opgelost.
7. Een incident op de werkvloer tussen twee deelnemers vroeg om intensieve nazorg. Het bestuur heeft met de coördinator en team de lijn uitgezet voor een goede afhandeling.
8. Punten van aandacht zijn altijd het personeelsbeleid (vervanging en re-integratie bij ziekte), de interne communicatie en de overlegstructuur.

Financiën – toelichting op de jaarrekening

In aanvulling op de jaarcijfers 2024 lichten wij graag enkele posten nader toe.
De boekhouder heeft met ons geconstateerd dat de post debiteuren ultimo 2023 te hoog op de balans stond. Hierin zitten waarschijnlijk niet afgeboekte debiteuren van 2023 of zelfs eerdere jaren. Overlegd is om deze post in 2024 te corrigeren, zodat de balanspositie per ultimo 2024 wel correct wordt weergegeven. Deze correctie van ongeveer 63.000 euro zorgt voor een vertekend beeld in omzetverloop tussen de jaren 2023 en 2024 en daardoor uiteraard ook in het resultaat.
Ook is er een verschuiving te zien tussen de inkopen/werk door derden en de overige personeelskosten. Deze wordt veroorzaakt doordat er in 2024 voor is gekozen ingehuurd personeel voortaan te boeken op overige personeelskosten (in plaats van: werk door derden/inkopen).
Tekstueel kan de boekhouder in de software helaas enkele omschrijvingen in de jaarrekening niet aanpassen tot de gewenste omschrijving. In de toelichting van de omzet ziet u drie omzetgroepen. Deze kunt u lezen als omzet uit achtereenvolgens: donaties/subsidies; omzet winkel/markt en omzet zorg.
Verder zult u een post managementfee zien, deze betreft de vrijwilligersvergoeding die is verstrekt aan de bestuurders.

Aan de uitgavenkant zit weinig speelruimte, dat zijn vooral personeelskosten. Dit jaar was een onvoorziene uitgave de arbeidsongeschiktheidsverzekering, die hoger uitviel dan verwacht. Aan de inkomstenkant is onze invloed beperkt. Deelnemers kunnen onverwacht wegvallen door ziekte of overlijden en die plaatsen zijn niet meteen te vullen. Het aanhouden van een wachtlijst is binnen de regelgeving van de WMO niet toegestaan.
Er zijn streefcijfers voor de bezetting en de omzet en dat heeft onze voortdurende aandacht.

Verheugend is voor ons dat er mensen zijn die de waarde van Mens en Tuin dermate waarderen en op waarde schatten dat zij als vriend van Mens en Tuin geld doneren. Dit jaar werden we zelfs verrast met een legaat. Wij zijn daar intens dankbaar voor.

De tuinen, de kwekerij en de winkel

Winter en voorjaar

Aan de Hillenraadweg begon het jaar met grijze, natte dagen vol warme soep en verhalen. In de winter is het werk soms wat minder zichtbaar, afgezien van het jaarlijkse knotten van de wilgen (takkenwerk). Binnen is gewerkt aan nieuwe informatiekaartjes en medewerkers schoolden zich in het snoeien van fruitbomen en het onderhouden van gereedschap. Met de takken van de wilgen werden moederbedden van nieuwe randen voorzien en divers vlechtwerk gemaakt. Daarna kwamen als altijd de lichtere dagen met een spiraaltuin vol sneeuwklokjes en bijen die op een zonnige dag hun vleugels strekten.

In het voorjaar barst het groen los, de kleuren van de bloemen worden steeds uitbundiger. De open dag komt dichterbij, de dag dat de zon op zijn hoogste punt staat. Er wordt hard gewerkt om de tuin daarvoor in gereedheid te brengen, gras wordt gemaaid en heggen worden gesnoeid. Er worden slingers gemaakt, er wordt gepoetst en geboend.

In het Park werden de eerste aardappels gepoot en de laatste aardperen gerooid. Piepjonge uitgelopen knoflook bleek nog in de grond te zitten. De worteltjes ervan topten de amuse van Green. Tussen de winterpostelein verschenen hartvormige paarse kiemblaadjes. Kistjes frisgroene daslook werden voor de keuken gevuld. Vaasjes gevuld met bloesems en groen ontluikende takjes versierden de tafels van Greens. In de loop naar Sint Jan was een deel van de tuin een uitzinnige zee van klaprozen en korenbloemen.
De bloemen plukten we voor restaurant Greens.

Zomer en herfst

In de zomer kwam in het Park onder de uitgebloeide bloemenwei een flinke partij onkruid tevoorschijn. Een hele klus om weer kale grond zichtbaar te maken, maar met vereende krachten is de structuur van de bedjes weer tevoorschijn gekomen. Ze knapten direct op van een laag zwarte voedzame compost en werden ingezaaid met radijs, bladmosterd, rucola, raapsteel, spinazie en veldsla. Een deel van deze plantjes wordt in de grote kas aan de Hillenraadweg opgekweekt. In de nazomer werden gele, roze en paarse aardappels gerooid, altijd een soort schatgraven. Om de bodem rust te geven na dit veelvragende gewas, zijn groenbemesters winterrogge en Japanse haver ingezaaid. De frisgroene sprietjes stonden binnen vijf dagen boven de grond.

In de herfst geven goudsbloemen en pronkboonbloemen de tuin vurige tinten. De paarse boerenkool, roze wilgenroosje en geel bloeiende venkel en aardperen torenen boven andere gewassen uit. De berg onkruid is voer voor de composthoop, die we rond Sint Maarten met afsnijdsels uit de keuken en boombladeren opzetten. Zo grijpt de samenhang binnen de levenscyclus door de seizoenen heen in elkaar.

Bijen

Magisch. Dat was het woord dat bij ons opkwam toen we aan de Hillenraadweg aan het begin van de zomer ontdekten dat een zwerm bijen zich had losgemaakt voor een verhuizing. We waren bijna klaar voor de lunch toen het verdacht druk bleek in de bijen- en vlindertuin.
Terwijl druk contact werd gezocht met onze imkers, keken we op een afstandje hoe een grote wolk bijen zich langzaam concentreerde op een vlinderstruik.
Van zoemende wolk naar pulserende klont, al klinkt dat wat oneerbiedig voor de geconcentreerde groep bijen die zich op de stam had verzameld.
Onze imkers Carolien en Roos kwamen hun taak kalm vervullen. Het was hun eerder al opgevallen dat de kast bijzonder vol was, dus het kwam voor hen niet onverwacht.
We mochten van dichtbij kijken (niet allemaal tegelijk natuurlijk). De zwerm is zo druk bezig met het beschermen van haar koningin dat je zelfs je hand in de zwerm zou kunnen steken zonder dat er iets gebeurt.
Vanuit het keukenraam was alles goed te volgen. Carolien en Roos verzorgden behoedzaam de omstandigheden voor een veilige verhuizing. Een wit laken werd neergelegd, waarop de kieps (een mooie korf) werd geplaatst. Daar werd voorzichtig een groot deel van het volk ingeleid, waarna de rest vanzelf wandelend volgde.
Al met al ging het zelfs vlotter dan verwacht, waardoor de zwerm dezelfde dag nog kon verhuizen naar haar nieuwe thuis (die ochtend toevallig voorbereid) op Arentsburgh.

Open Dag

Tijdens de open dag aan de Hillenraadweg waren er diverse rondleidingen en workshops, er was muziek en dans en allerlei lekkers te eten en drinken. De trekking van de loterij gaf – als altijd – weer veel aanleiding voor een uitgelaten vrolijkheid, waarmee de dag kon worden besloten.

De winkel. Van bloembollen tot adoptiekerstbomen

Steeds meer klanten weten Mens en Tuin te vinden voor hun inheemse, biologische, eetbare en/of insectvriendelijke tuinplanten en voor de tuinaarde en kruidenplanten. En veel van die klanten reageren blij verrast dat er zo'n mooie plek bestaat en dat ze dat niet wisten. Veel mensen komen via de actie Steenbreek, waarin wij partner zijn van Duurzaam Den Haag. Zij komen de uit hun tuin verwijderde tegels omruilen voor plantjes.

De winkel biedt altijd een keur aan planten en hoeveel we ook verkopen, het lukt altijd om de winkel gevuld te houden met nieuw aanbod en dat is een enorme prestatie. Dat lukt alleen door goede planning en samenwerking en de inzet van alle betaalde en onbetaalde krachten, die elk op hun eigen wijze een bijdrage leveren aan het hele proces van zaaien, stekken en scheuren naar oppotten en ompotten tot er een verkoopbaar product is.
Naast eigen gekweekte planten verkopen we ook graag de kruidenplanten van Puur Aroma en de potgrond, tuinaarde en mestcompost van BioKultura.

Vanaf oktober waren weer biologische bloembollen in de winkel te verkrijgen, door onze deelnemers gesorteerd en verpakt. Wij verkopen deze bloembollen als 'gekweekt zonder kunstmest en zonder bestrijdingsmiddelen', omdat wij zelf geen keurmerk hebben.
Dit jaar werkten we voor de tweede keer samen met Adopteer een Kerstboom. Wij vinden dit een waardevolle manier om een levende boom in huis te halen en te laten zien dat je met liefde en zorg met planten kunt samenwerken. Uitgebreide informatie vindt u op:
https://www.adopteereenkerstboom.nl/

In januari mocht men de boom weer inleveren. Een paar vuurgoudhaantjes genoot zichtbaar van het kerstbomenbos. De kweker kwam de bomen half januari weer ophalen.

Plantjesmarkt bij Greens

De herfst is een goede tijd is om plantjes te planten. Op vrijdag 27 september zouden op de grasweide bij Greens plantjes te koop zijn, maar de weergoden maakten dat met striemende regen onmogelijk. Uiteindelijk werd 25 oktober de grasweide tijdelijk omgedoopt tot Plantjesmarkt.
Vrijwilligers en deelnemers verkochten die dag planten en zaden uit de zorgtuin en er was een expositie van creatief eigen werk van deelnemers.

Kwaliteit HKZ

Het certificaat van HKZ (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) staat voor duurzame kwaliteitsverbetering in zorg en welzijn. De HKZ norm voor Kleine organisaties is van toepassing op organisaties met maximaal 10 fte / medewerkers. In 2022 hadden we een volledige audit gehad, dus stond voor dit jaar het tweede opvolgingsonderzoek door de Kiwa gepland. In 2025 worden we weer volledig getoetst. Door omstandigheden moesten we het onderzoek, dat gepland stond voor 9 oktober, verplaatsen naar een later tijdstip. Dat werd 5 februari 2025, zodat we in 2024 niet zijn geauditeerd.

Samenvatting en conclusie

Belangrijkste feiten:

- Dit jaar hebben we contact gelegd met het voortgezet speciaal onderwijs om de tuin onder de aandacht te brengen van jongeren die een dagbesteding zoeken en een plek waar zij zich verder kunnen ontplooien.
- Het aantal deelnemers is iets teruggelopen
- Het team van medewerkers is stabiel. Weliswaar is één medewerker tijdelijk uitgevallen, een ander kwam ook terug. Mede dankzij onze geweldige inval- en oproepkrachten is het rooster steeds gevuld met vertrouwde gezichten.
- We hebben een legaat uit een erfenis ontvangen, wat ons enorm steunt.
- In de jaarrekening is een bedrag voor openstaande debiteuren afgeboekt dat niet op reële vorderingen bleek te berusten. Het gaat zeer waarschijnlijk om ten onrechte niet gecrediteerde nota's, dat wordt nog onderzocht.
- Steeds meer mensen weten onze winkel te vinden.
- De bouw van het project de Schaloen vordert gestaag en de ergste overlast lijkt achter de rug.
- We hebben dit jaar een gezellige bijeenkomst kunnen houden voor medewerkers en vrijwilligers bij Sarban in de Frederikstraat.
- Twee bestuursleden namen afscheid.
- Ons bijenvolk heeft een nieuw volk voortgebracht.